

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum prædestinatio habeat certitudinem vel non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Ad vi. dicendum, qd ad bonitatem diuinā per-
net inquantū est infinita, vt de pfectionibus quas
vnaquaq; res sū suam naturam requirit, vnicui-
que largiatur, sū quod est eius capax, non autem
requiritur de pfectionibus superadditis inter
quas sunt gratia & gloria, & ideo rō nō sequitur.
Ad vii. dicendum, qd propositum cordis iacob
praescitum a Deo, non fuit causa quare ei dare gra-
tiam voluit: sed fuit quoddam bonū ad qd Deus
gratiam dandam ordinauit, & ideo dicitur quod
ex proposito cordis quod ei patuit, eum dilexit.
quia s. ad hoc eum dilexit, vt tale propositum cor-
dis haberet, vel quia prauidit quod propositum
cordis eius fuit ad gratiæ susceptionē dispositio.

Ad viii. dicendum, qd in illis quæ sunt secun-
dum rationem debiti inter aliquos distribuenda,
est cōtra rationem iustitiæ distributiua, si aqua-
libus inaequalia darentur: sed in his quæ ex libera-
litate donantur in nullo iustitiæ contradicit. Pos-
sum enim vni dare & alteri non dare pro mea li-
bitate voluntatis. huiusmodi autem est gratia, &
ideo non est cōtra rationem iustitiæ distributiua,
si Deus proponat se daturum gratiam alicui, & ali-
cui nō, nulla inaequalitate meritorum cōsiderata.

Ad ix. dicendum, qd electio Dei qua vni eligit
& alium reprobat, rationabilis est, nec in oportet
quod ratio electionis sit meritum: sed in ipsa ele-
ctione ratio est diuina bonitas. ratio autem repro-
bationis est in hominibus peccatum originale, vt
dicit Aug. vel in futuro pro hoc ipsum, quod est
non habere debitum, ad hoc quod eis gratia con-
feratur: rationabiliter autem possum velle dene-
gare aliquid alicui quod sibi non debetur.

Ad x. dicendum, qd 41. dist. primi libri, dicit Ma-
gister illam auctoritatem esse retractatam ab Aug.
in suo simili, vel si debeat sustineri, referēdū est ad
effectū reprobationis vel praedestinationis, quod
hēt aliquam causam meritoriam vel dispositiuā.

Ad xi. dicendum, qd praescientia abusus gratiæ
non fuit causa reprobationis in iuda, nisi forte ex
parte effectus, quāuis Deus nulli volenti accipere
gratiam cā deneget: sed hoc ipsum quod est velle
accipere gratiam est nobis ex praedestinatione di-
uina. vnde non potest esse causa praedestinationis.

Ad xii. dicendum, quod quamuis meritum
possit esse causa effectus praedestinationis, non ta-
men potest esse praedestinationis causa.

Ad xiii. dicendum, qd licet illud a quo non con-
teritur consequentia, sit aliquo modo prius, tū
nō sequit, qd sit eō mō prius, quo cā prius dī, sic
enim coloratum esset causa hominis: & propter
hoc non sequitur, quod praescientia sit causa pra-
edestinationis. & per hoc patet solutio ad vltimū.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum praedestinatio certitudinem habeat.

TERTIO quæritur, vtrum praedestinatio hēat
certitudinem, vel non. & videtur quod non.
Nulla enim causa cuius effectus potest variari, ha-
bet certitudinem respectu effectus sui: sed effectus
praedestinationis potest variari, quia ille qui est p-
destinatus potest non consequi effectum praedesti-
nationis, quod patet ex hoc quod Aug. dicit ex-
ponens illud quod habetur Apoc. 3. Tene quod
habes. Si inquit alius non est accepturus nisi ille
perdiderit, certus est electorum numerus. Ex quo
videtur, quod vnus potest amittere & alius acci-
pere coronam, quæ est praedestinationis effectus.

¶ 2 Præ. Sicut res naturales subduntur diuinæ
prouidentia, ita & res humana: sed illi soli effectus

naturales ex suis causis certitudinaliter procedunt
secundum ordinem diuinæ prouidentia, qui ex
suis causis necessario producantur: cum igitur ef-
fectus praedestinationis qui est salus humana, non
necessario, sed contingenter ex causis proximijs
eueniat, vt qd ordo praedestinationis nō sit certus.
¶ 3 Præ. Si aliqua causa habeat certitudinē ad al-
quē effectū, effectus ille ex necessitate provenit,
nisi aliquid possit resistere virtuti agentis, sicut dis-
positiones in corporibus inferioribus inueniunt
resistunt interdum actioni corporum celestium, vt
non producant proprios effectus quos necessario
producerent, nisi esset aliquid resistens: sed praedi-
stinationi diuinæ nihil potest resistere, Voluntas
enim eius qd resistit vt dī Ro. 9. Sicut hēt certitudi-
nem ordinē ad effectū suū, effectus eius necessario pro-
ducat. Sed dicebat, qd praedestinationis certitudo
ad effectū, est cū praesuppositione causæ secun-
dæ.

¶ 4 Sed contra, Omnis certitudo qd est cū suppo-
sitione alicuius, non est certitudo absoluta, sed con-
ditionalis, sicut nō est certū si sol causet fructum
planta, nisi cum hac conditione, si virtus genera-
tiua in planta fuerit bene disposita, pp hoc quod
dispositio solis ad effectum prædictum præsuppo-
nit virtutem plantæ quali causam secundam. igitur
certitudo praedestinationis sit cum praesupposi-
tione secundæ causæ, nō est certitudo absoluta,
sed conditionalis tū, sicut in me est certitudo qd
Soerates mouet si currit, & qd ille saluabitur, si
parabit se, & ita nō est in diuina praedestinatione
certitudo de saluandis quā in me, qd est absoluta.

¶ 5 Præ. Sob 33. dī. Conteret multos & innume-
rabiles, & stare faciet alios pro eis, quod exponit
Greg. dicit. Locum vitæ a ijs cadentibus alij
futura: sed locus vitæ, est ad quē praedestinatio
dirigit, ergo a praedestinationis effectū praedestina-
tus deficere pot, & sic nō est certa praedestinatio.

¶ 6 Præ. Secundum Ansel. Eadem est veritas p-
destinationis & propositionis de futuro: sed pro-
positio de futuro nō habet certam & determinatam
veritatem, sed variari potest, vt patet p. Paul.
in lib. Peribet. & in 2. de Generati. vbi dicit, quod
futura quis incedere, non incedet, ergo nec veritas
praedestinationis certitudinem habet.

¶ 7 Præ. Aliquis praedestinatus quandoq; est in
peccato mortali, sicut patet de Paulo, qm ecclesia
persequatur: potuit autē in peccato mortali peccare
seuere vsq; ad mortem, vel statim tū interire
quorum vtrolibet positō praedestinatio effectum
suum non consequeretur. ergo possibile est praedi-
nationem non consequi effectum suum, & sic
dicendum, quod cum dicitur qd praedestinatus in
peccato mortali potest mori, si accipiatur in
toto prout stat sub forma praedestinationis, sic
composita, & falsa si autem accipiatur prout con-
sideratur sine tali forma, sic est diuisa & vera.

¶ 8 Sed contra, In tormis illis quæ nō possunt
moueri a subiecto, non differt virtū aliquid a subiecto
subiecto sub forma considerato, vel sine forma
vtriusq; n. modo hęc est falsa, coruus niger potest
esse albus: sed praedestinatio est talis forma, qd nō
potest a subiecto vel praedestinatio remoueri, ergo
praedicta distinctio in proposito locū non habet.

¶ 9 Præ. Si aternū cōiungat t. p. cōtingentia
erit t. p. & cōtingens: sicut patet de creatura
est t. p. & quāuis claudat in sua rōne essentia
aeterna & est cū t. p. & similiter millio, quæ
portat effectū t. p. sed praedestinatio quæ
importat aliquid aeternū, tū cum hoc etiam
portat

Enchiri. ca.
108. tom. 3.

Magist. li. 1.
Sent. Epil.
41.

In li. de cor-
rectione &
gratia. c. 13.
tom. 7.

portat effectum temporalem. ergo totum hoc qd est praedestinatio erit temporale & contingens, & ita non habebit certitudinem.

¶ 10 Præ. Quod potest esse & nō esse. non hēt aliam certitudinē: sed praedestinatio Dei de salute alicuius potest esse & non esse. Sicut enim potuit ab aeterno praedestinare & non praedestinare, ita & nunc potest praedestinare & non praedestinare, eū in aeternitate non differat praesens, praeteritum, & futurū. ergo praedestinatio nō habet certitudinē.

CONTRA, est quod super illud quod dicitur Rom. 8. Quos praesciuit & praedestinavit, &c. dicitur gl. praedestinatio est praescientia & praeparatio beneficiorum Dei, qua certissime liberantur quicumque liberantur.

¶ 1 Præ. Illud cuius veritas est immobilis, oportet esse certū: sed veritas praedestinationis est immobilis, ut dicit Aug. in lib. de praedestinatione sanctorum. ergo praedestinatio habet certitudinem.

¶ 2 Præ. Cuiusque contenti praedestinatio, ab aeterno convenit: sed qd est ab aeterno invariabile est. ergo praedestinatio invariabilis est, & ita certa.

¶ 3 Præ. Praedestinatio includit praescientiam, ut patet ex glossa inducta: sed praescientia habet certitudinem, ut probat Boet. in 3. de Consola. ergo & praedestinatio.

RESPON. dicendum, qd duplex est certitudo. scilicet cognitionis & ordinis. Cognitionis quidē certitudo est, qn cognitio nō declinat in aliquo ab eo, qd in reinvenit: sed hoc modo existimatur de re sicut est: & qd certa existimatio hō de re praecipue p causam rei, ideo tractum est nomen certitudinis ab ordine causae ad effectū, ut dicat ordo causae esse ad effectū certus, qn eā infallibiliter effectū producit. praescientia ergo Dei, qd non importat univērsaliter habitudinem causae respectu horū, quorū est, nō considerat in ea nisi certitudo cognitionis tñ: sed praedestinatio, qd praescientia includit & habitudinem causae ad ea quorum est, addit, in quantum est directio siue praeparatio quadā, & sic pōt in ea considerari supra certitudinē cognitionis, certitudo ordinis de qua solū certitudo praedestinationis hic quaerimus: de certitudine. n. cognitionis ipsa inuenta patere pōt ex his qd dicta sunt, cū de scientia Dei quaeretur. Sciendū est aut, qd cū praedestinatio sit quaedā providentiae pars, sicut sū suam rationem super providentiam. addit, sic & certitudo eius supra certitudinem providentiae. Ordo. n. providentiae dupliciter certus invenit. Vno mō, in particulari, qn. s. res. quae a divina providentia in finē aliquem ordinantur, absq; defectu ad finē illū particularē deveniunt, sicut patet in motibus celestibus, & in oībus, quae necessario aguntur in natura. Alio mō, in univērsali & nō in particulari, sicut videmus ī generabilibus & corruptibilibus, quorū virtutes qnq; deficiunt a proprijs effectibus, ad quos sunt ordinatae sicut ad p̄prios fines, sicut virtus formativa deficit qnq; a perfecta cōsumatione membrorū: sed tamen ipse defectus divinitus ordinat ad aliquē finē, ut patet ex dictis dū de providentia ageretur, & sic nihil pōt deficere a generali fine providentiae, quis qnq; deficiat ab aliquo particulari fine: sed ordo praedestinationis est certus nō solū respectu univērsalis finis, sed et respectu particularis & determinati: qd ille qd est ordinatus per praedestinationē ad salutem, nunq; deficit a cōsecutione salutis. Nectñ hoc modo certus est ordo praedestinationis, sicut erat ordo providentiae: qd in providentia ordo non erat certus respec-

A ctu particularis finis, nisi qn causa proxima necessario producebat effectum suū: in praedestinatione autem invenitur certitudo respectu singularis finis, & tamen causa proxima. s. liberum arbitriū non producit effectum illum nisi cōtingēt. Unde difficile v̄ concordare infallibilitatem praedestinationis, cum libertate arbitrii. Non enim potest dici, quod praedestinatio supra certitudinem providentiae nihil aliud addit, nisi certitudinem praescientiae, ut si dicatur quod Deus ordinat praedestinatum ad salutem, sicut & quemlibet alium: sed cum hoc praedestinatio scit quod nō deficiet a salute: sic enim dicendo non diceretur praedestinatus differre a nō praedestinato ex parte ordinis: sed tñ ex parte praescientiae eūētis, & sic praescientia esset causa praedestinationis: nec praedestinatio esset per selectionem praedestinantis, quod est contra auctoritatem scripturae, & dicta sanctorum. unde praeter certitudinem praescientiae ipse ordo praedestinationis habet infallibilem certitudinē, nec tñ causa proxima salutis ordinatur ad eam necessario: sed contingēt. s. liberum arbitriū. Quod hoc modo potest considerari. Invenimus enim ordinem cōpossibilem esse respectu alicuius dupliciter. Vno modo, in quantum vna causa singularis producit effectum suum ex ordine divinae providentiae. Alio modo, qn ex cōcursu causarū multarum contingētium, & deficere possibiliū, pervenitur ad unum effectum: quarū vnam quāque Deus ordinat ad cōsecutionem effectus loco eius, quae deficit, vel ne altera deficiat. sicut videmus, quod omnia singularia vnius speciei sunt corruptibilia, & tñ per successionem vnius ad alterum potest in eis sū numerum saluari perpetuitas speciei, divina providentia taliter gubernante, quod non oīa deficiant vno deficiente, & hoc modo est in praedestinatione liberum enim arbitriū deficere potest a salute, tñ in eo, quē Deus praedestinat, tot alia adminicula praeparat, quod vel non cadat, vel si cadat, quod refurgat: sicut exhortationes, & suffragia orationum, donum gratiae, & alia huiusmodi, quibus Deus adminiculatur homini ad salutem. Si ergo consideremus salutem respectu causae proxima, scilicet liberi arbitrii non habet certitudinem, sed contingētiam. Respectu autem causae primae, quae est praedestinatio, habet certitudinem.

C AD PRIMVM ergo dicendum, quod verbum illud Apocal. potest intelligi vel de corona iustitiae praesentis, vel de corona gloriae. Ut rolibet autem modo si intelligatur, sū hoc dī accipere vna coronā alterius altero cadente, in quantum bona vnius alteri profunt, vel in auxilium meriti, vel et in auxilium gloriae propter cōnexionem charitatis, quae facit omnia bona membrorum ecclesiae communia esse, & ita cōtingit quod vna coronā alterius accipit, dum aliquo per peccatum cadente, & ita praemium meritorū nō consequente alius fructū percipit de meritis, quae ille habuit, sicut et percipisset alio persistente. Nec ex hoc sequitur, quod praedestinatio casetur. Vel potest dici, quod vna coronam alterius accipere dicitur, non quod aliquis coronam, quae est ei praedestinata amittit, sed quia qnque aliquis amittit coronam sibi debitā secundum praesentem iustitiam, & alius in locum eius substituitur ad supplendā numerum electorum: sicut in locum angelorum cadentium sunt homines substituti.

D AD II. dicendum, qd effectus naturalis qui ex di. Quæst. dif. S. Tho. TT 2 uina

in sup. s. de
actio. Boet.
lib. de Cons.
fol. 101. b.
& p. 102.

uina providentia infallibiliter euenit, consequitur ex hoc quod causa proxima necessario in effectū est ordinata: ordo autē praedestinationis nō est certus per hunc modum, sed per alium, vt dictū est.

In corp. ar.

AD III. dicendum, qd corpus celeste agit in hęc inferiora necessario quasi necessitate inducēs, quārum est de se: & iō effectus eius necessario euenit, nisi sit aliqd resistēs: sed Deus in voluntate agit nō per modū necessitatis, qā voluntatem nō cogit, sed mouet eā non auferendo ei modum suum q in libertate ad vtrumlibet cōsistit: & ideo quīs diuine voluntati nihil resistit, tñ volūtas & quālibet alia res, exequit diuinam voluntatem s̄m modū suū, qā & ipsum modum diuina volūtas rebus dedit, vt sic eius voluntas impletur: & ideo qdā explēt diuinam voluntatem necessario, quidam continenter, quamuis illud quod Deus vult semp fiat.

AD IIII. dicendū, qd causa secunda quam oportet supponere ad inducendū p̄destinationis effectū ēt ordini p̄destinationis subiaccet, non autē est ita in virtutibus inferioribus respectu alicuius superioris virtutis agētis, & iō ordo diuina p̄destinationis, quīs sit eū suppositione voluntatis humanae, nihilominus tamē absolutam habet certitudinem, & si in exēplo inducto contrarium appareat.

argūm. 4.

AD V. dicendum, qd verba illa Job. & Greg. referenda sunt ad statum p̄sentis iustitiā a quo aliqui aliquando decidunt alijs subrogatis. Vnde per hoc non potest aliquid concludi contra p̄destinationis certitudinem, quia illi qui finaliter a gratia deficient nunquam p̄destinati fuerunt.

AD VI. dicendum, qd similitudo Ansel. quantum ad hoc tenet, quod sicut veritas propositionis de futuro non auferit futurorum contingentiam, ita nec veritas p̄destinationis: sed differt quantum ad hoc, qd p̄positio de futuro nō respicit futurū, nisi vt futurū est: & hoc modo non pōt h̄re certitudinem: sed veritas p̄destinationis & p̄scientiā respicit futurum, vt est p̄sēns, vt in quæst. de scientia Dei dictum est, & ideo certitudinem h̄r.

q. 4. ar. 13.

AD VII. dicendum, qd aliquid potest dici posse dupliciter. Vno modo considerando potentiam quā in ipso est, sicut dicimus, quod lapis pōt moueri deorsum. Alio modo, considerando id quod ex parte alterius est, sicut si dicerem qd lapis potest moueri sursum, non per potentiam quā in ipso sit, sed per potentiam p̄iicientis: cum ergo d̄r, p̄destinatus iste potest in peccato mori, si cōsideretur potentia ipsius, verum est: Si autem loquamur de p̄destinatione s̄m ordinem quem h̄t ad aliud scilicet ad Deū p̄destinantē, sic ordo ille nō cōpatit̄ secum istum euentum, quamuis compatitur s̄m istam potentiam. & ideo potest distingui secundū distinctionem primo inductam, scilicet consideratio subiecti cum forma, vel sine forma.

AD VIII. dicendū, qd nigredo & albedo sunt qdā formæ existentes in subiecto, qd d̄r albū & nigrū: & ideo non pōt aliqd attribui subiecto nec s̄m potētiam, nec s̄m actum, qd repugnet formæ p̄dictæ, quamdiu in subiecto manet: sed p̄destinationis nō est forma existens in p̄destinato, sed in p̄destinante, sicut & scitum denominatur a scientia, q̄ est in sciente. & ideo quantumcumque immobiliter sit sub ordine scientiæ, tñ pōt aliqd attribui ei cōsiderando suā naturā, ēt si repugnet ordini p̄destinationis: hoc. n. modo p̄destinationis est aliqd p̄ter ipsum hominem, qd d̄r p̄destinatus: sicut nigredo est aliqd p̄ter essentiā corui, quīs nō sit aliqd extra coruū. Considerando autē

F tantummodo essentiā corui, pōt ei aliqd attribui qd repugnet nigredini eius, s̄m quē modū dicit Porphyrius, qd pōt intelligi coruus albus: & ita ēt in p̄posito pōt ipsi homini p̄destinato attribui aliquid s̄m se considerato, qd nō attribuit ei scilicet quod intelligitur stare sub p̄destinatione.

AD NONVM dicendum, quod creatio, missio, & huiusmodi important productionem alicuius temporalis effectus: & ideo ponunt temporalem effectum esse, & propter hoc oportet esse temporalem, quamuis in se aliquid æternum claudant: sed p̄destinationis nō importat productionem alicuius effectus temporalis, secundum suum nomen: sed tantummodo ordinem ad aliquid temporale, sicut voluntas potentia & huiusmodi omnia: & ideo quia non ponitur effectus temporalis in actu, & qui est contingens, non oportet, quod p̄destinationis sit temporalis vel contingens, cum aliquid temporale & contingens potest ordinari ab æterno & immutabiliter.

AD DECIMVM dicendum, quod absolute loquendo, Deus potest vnumquemque p̄destinare vel non p̄destinare, aut p̄destinare, vel non p̄destinare, quia actus p̄destinationis cum mensuretur æternitate, nunquam cedit in præteritum, sicut nunquam est futurum: vnde semper consideratur, vt egrediens a voluntate per modum libertatis. Tamen ex suppositione hoc efficitur impossibile. Non enim potest non p̄destinare supposito quod p̄destinauerit vel conuenio, quia mutabilis esse non potest, & ita nō sequitur quod p̄destinationis possit variari.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum numerus p̄destinatorum sit certus.

QVARTO quaeritur, vtrum numerus p̄destinatorum sit certus, & vt quod nō est nullus numerus, cui potest fieri additio, est certus: sed numero p̄destinatorū potest fieri additio, hoc petit Moyses Deut. primo dicens. Dominus Deus paruum nostrum addat ad hunc numerum, hoc gloss. dicit: definitum apud Deum qui nouit, quod sunt eius: frustra autem peteret nisi fieri potest ergo numerus p̄destinatorum non est certus.

I

¶ 2 Præ. Sicut dispositio naturalium bonorum preparatio ad gratiam, ita per gratiā preparatio ad gloriam: sed in quocumque est preparatio inueniens ex naturalibus bonis est inuenire gratiā, ergo & in quocumque est inuenire gratiā inuenire gloriā: sed aliquis non p̄destinatus quādoque habet gratiam, ergo habet gloriā, ergo erit p̄destinatus, ergo aliquis non p̄destinatus potest fieri p̄destinatus, & sic augebitur numerus p̄destinatorum, & ita non erit certus.

¶ 3 Præ. Si aliquis habens gratiam non sit habens gloriā, aut hoc erit propter defectū gratiæ, aut propter defectū dantis gloriā: non autē est ex defectu gratiæ, quæ quantum est in se sufficit ut disponit ad gloriā, nec ex defectu dantis gratiam: quia quantum est in se, paratum est omnino dare, ergo quicunque habebit gratiam de necessitate habebit gloriā, & sic aliquis p̄scitū habebit gloriā & erit p̄destinatus, & sic idē quod p̄scitū h̄t, h̄t gratiā: sed aliquis p̄scitū pōt se ad gratiam preparare, ergo potest h̄re gratiam, sed quicunque preparat, ergo potest h̄re gratiam, & sic p̄scitū potest vique ad mortem in gratia perseverare, & sic fieri p̄destinatus, vt videtur, & sic idē quod p̄scitū h̄t, h̄t gratiā.